

เอกสารประกอบการสอน สัปดาห์ที่ 9 รายวิชาพลศึกษาและนันทนาการ (129-101) เรื่อง โรคติดต่อที่เกิดจากเพศสัมพันธ์

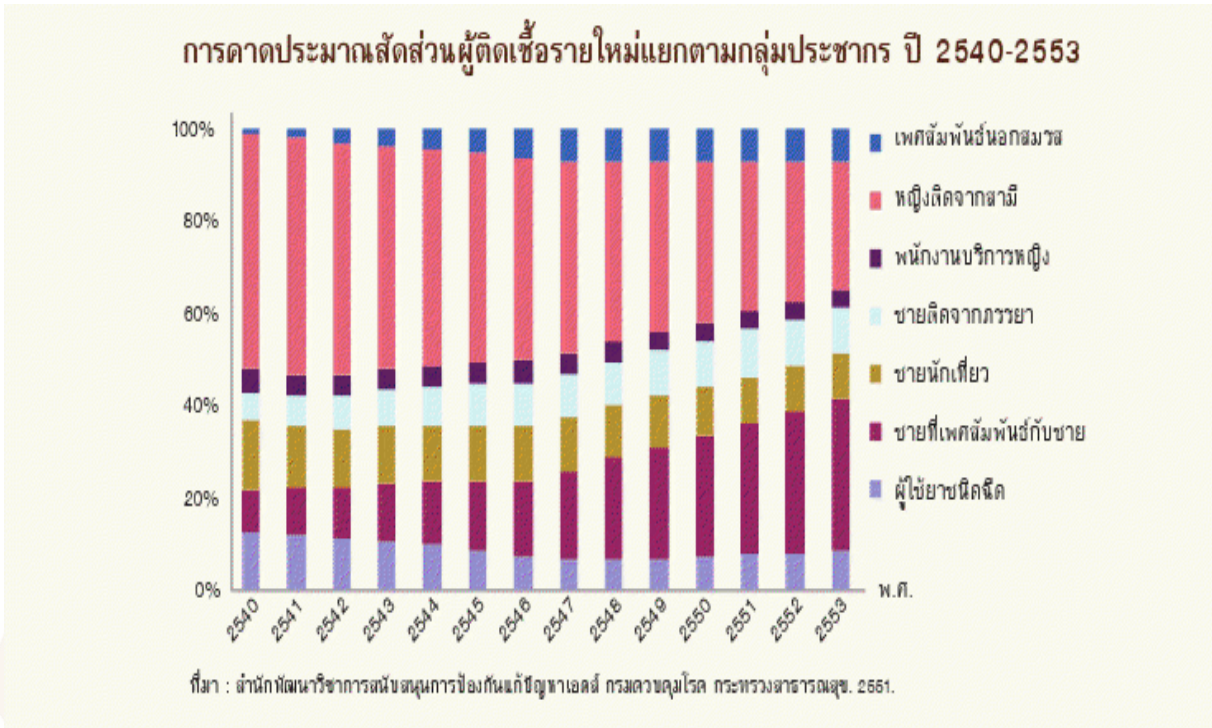
จากสถานการณ์โลกถึงสถานการณ์ประเทศไทย

รายงานฉบับล่าสุดของโครงการเอดส์แห่งสหประชาชาติ (UNAIDS) ให้ข้อมูลภาพรวมเกี่ยวกับสถานการณ์เอดส์ว่าในปี 2550 มีผู้ติดเชื้อโรคประมาณ 33 ล้านคน และจำนวนผู้ติดเชื้อรายใหม่ลดลงจากราว ๆ 3 ล้านคน ในปี 2544 เหลือประมาณ 2.7 ล้านคน ในปี 2550 ทั้งนี้มีการคาดการณ์ว่าร้อยละ 45 ของผู้ติดเชื้อรายใหม่จะเป็นกลุ่มวัยรุ่น อายุระหว่าง 15 – 24 ปี

สำหรับสถานการณ์ของโรคเอดส์ในประเทศไทย นับตั้งแต่พบผู้ป่วยเอดส์รายแรกเมื่อปี 2527 จนถึงปี 2550 คาดว่ามีผู้ติดเชื้อเอชไอวีประมาณ 1.1 ล้านคน ในจำนวนนี้เสียชีวิตไปแล้ว 585,830 คน เหลือผู้ป่วยเอดส์ที่ยังมีชีวิตอยู่ 532,522 คน และมีผู้ติดเชื้อรายใหม่ประมาณ 12,787 คน ต่อปี โดยกลุ่มที่น่าเป็นห่วงที่สุดคือ วัยรุ่นอายุ 15 – 19 ปี ซึ่งมีแนวโน้มการติดเชื้อขยายวงกว้างขึ้น

ระดับประเทศ รายงานผู้ป่วยเอดส์ที่มารับการรักษาที่โรงพยาบาลในปี 2551 พบว่าสาเหตุหลักร้อยละ 84 มาจากการมีเพศสัมพันธ์ และมีแนวโน้มการติดเชื้อในกลุ่มวัยรุ่นอายุ 15 – 19 ปี ที่ขยายวงกว้างขึ้น นายแพทย์อนุพงศ์ ชิตวรากร ผู้อำนวยการโครงการกองทุนโลกเพื่อเอดส์ วัณโรค และมาลาเรีย ประเทศไทย ภายใต้กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข สรุปว่า “ประเทศไทยมีผู้ติดเชื้อรายใหม่เพิ่มขึ้นทุกปี ปีละไม่น้อยกว่า 1.2 หมื่นคน และเกือบร้อยละ 90 ของการติดเชื้อเป็นคนที่อายุน้อยลงเรื่อยๆ โดยในกลุ่มนักเรียนเพิ่มจากร้อยละ 5 เป็นร้อยละ 13 และในกลุ่มอายุ 15 – 19 ปี เพิ่มจากร้อยละ 10 เป็นร้อยละ 17”

ตัวเลขจากศูนย์ข้อมูลทางระบาดวิทยา สำนักระบาดวิทยา เมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2552 รายงานว่าจำนวนผู้ติดเชื้อเอดส์ทั้งหมดจาก พ.ศ. 2527 – 2551 มี 353,020 คน เป็นวัยรุ่นอายุ 15 – 24 ปี รวม 30,399 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 8.6 และสำนักพัฒนาวิชาการสนับสนุนการป้องกันแก้ปัญหาเอดส์ กรมควบคุมโรค ได้ใช้ฐานข้อมูลผู้ติดเชื้อรายใหม่มาคาดประมาณสัดส่วนของผู้ติดเชื้อรายใหม่ในช่วง พ.ศ. 2540 – 2553 แยกตามกลุ่มประชากร พบว่า สัดส่วนของกลุ่มประชากรที่จะติดเชื้อเพิ่มสูงขึ้นต่อเนื่องมีอยู่ 2 กลุ่มคือ กลุ่มที่มีเช็ทส์ก่อนการแต่งงาน และกลุ่มชายรักชายเท่านั้น ส่วนกลุ่มอื่น ๆ มีสัดส่วนที่ทรงตัวหรือลดลง

โรคติดต่อจากการมีเพศสัมพันธ์

แผลริมอ่อนและฝีมะม่วง (chancroid หรือ soft chancre)

- สาเหตุ เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย *haemophilus ducreyi*
- การติดต่อ จากการมีเพศสัมพันธ์ น้ำเหลือง น้ำหนองจากแผลผู้ป่วย
- อาการและอาการแสดง จะมีระยะฟักตัวประมาณ 1-7 วัน (คือจะมีอาการหลังรับเชื้อมาเฉลี่ย 3-5 วันจะมีเป็นตุ่มใสๆ เล็กๆ ต่อมาตุ่มแตกออกมาเป็นแผลริมอ่อนขนาดเล็กๆ บริเวณอวัยวะเพศภายนอก ขอบไม่เรียบ เจ็บและแสบมาก อาจมีต่อมน้ำเหลืองบริเวณขาหนีบโต บวมและกดเจ็บ อาจจะรุนแรงมากจนแตกออกเป็นฝีขนาดใหญ่ (หรือที่เรียกว่าฝีมะม่วง) อาจมีไข้ อ่อนเพลีย บางรายอาจมีอาการอะไรก็ได้ แต่ผู้ป่วยอาจมีเชื้อโรคอยู่เป็นพาหะของโรคได้

เริม (herpes simplex genitalis)

- สาเหตุ เกิดจากเชื้อไวรัส *herpes simplex hominis typt II*
- การติดต่อ จากการมีเพศสัมพันธ์ หรือการสัมผัสกับถุงน้ำใสๆ ที่มีเชื้อไวรัสอยู่
- อาการและอาการแสดง จะเกิดเป็นเม็ดใสๆ เล็กๆ บริเวณช่องคลอดหรือบริเวณอวัยวะสืบพันธุ์

โรคหงอนไก่ (condyloma accuminata)

- สาเหตุ เกิดจากเชื้อไวรัส
- การติดต่อ จากการมีเพศสัมพันธ์

- อาการและอาการแสดง อาจจะมีตกขาวมาก มีก้อนเนื้อแดงๆ คล้ายหนองไก่ออยู่บริเวณปากช่องคลอด หรือ ในช่องคลอด หรือที่ปลายอวัยวะสืบพันธุ์

ซิฟิลิส

สาเหตุ เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย *triphonema pallidum*

การติดต่อ

- จากการมีเพศสัมพันธ์
- จากการจูบกันอย่างดูดดื่ม
- ทางเลือดจากมารดาไปสู่ทารกในครรภ์
- เลือดฝาด ภาชนะ เครื่องนุ่งห่มที่เปื้อนเลือด หรือน้ำเหลืองของผู้ป่วย และ แผลของผู้ป่วย โดยเฉพาะในระยะแรกๆ จะมีเชื้อติดอยู่ได้

อาการและอาการแสดง

- ระยะที่ 1 ระยะแผลริมแข็ง ระยะฝักตัว 10-90 วัน เฉลี่ยประมาณ 21 วัน บางรายรับเชื้อแล้วไม่แสดงอาการอะไร ปรากฏอาการในภายหลังนับเป็นปีหรือ 10 ปีได้ จะมีแผลขอบแข็งสะอาดเป็นแผลเดี่ยวที่บริเวณอวัยวะสืบพันธุ์ภายนอก อาจมีต่อมน้ำเหลืองบริเวณขาหนีบโต แต่ไม่เจ็บหากใช้ปากในการร่วมเพศอาจมีแผลที่ปากได้ แผลจะไม่เจ็บ ลักษณะแผลสะอาดแผลจะหายเองได้
- ระยะที่ 2 หลังจากเกิดแผลในระยะที่ 1 แล้วแผลหายไปประมาณ 6 สัปดาห์ จะปรากฏผื่นขึ้นตามผิวหนัง และ เหงื่อชุ่มทั่วร่างกายมีผื่นเป็นลักษณะกลมๆ แดงๆ อาจมีไข่อ่อนเพ็ช ปวดศีรษะ ปวดเมื่อยตามตัว กระดุกและข้อ ต่อมน้ำเหลืองอาจโตทั่วตัว อาจมีผมร่วงเป็นหย่อมๆ ได้ผื่นนี้จะหายไปตัวเองและอาจจะกลับมีผื่นได้อีกในระยะเวลา 5 ปี หรือผู้ป่วยอาจไม่มีผื่นเลยก็ได้ ในระยะที่ 2 นี้ตรวจเลือดจะพบเลือดบวก
- ระยะที่ 3 เป็นระยะแฝงจากระยะที่ 2 แล้วผู้ป่วยอาจจะไม่มีอาการอะไรเลยในระยะที่ 2 หรือมีอาการแล้วมาถึงระยะที่ 3 จะไม่มีอาการอะไร จะวินิจฉัยได้โดยการตรวจเลือดเท่านั้น ผู้ป่วยจะมีเชื้อโรคอยู่ในเลือดเป็นพาหะของโรคซึ่งจะกระจายให้ผู้อื่นได้เป็นอันมาก เพราะผู้ป่วยส่วนใหญ่จะอยู่ในระยะที่ 3 นี้เป็นจำนวนมาก
- ระยะที่ 4 เป็นระยะสุดท้ายเชื้อโรคจะทำลายอวัยวะต่างๆของร่างกาย เช่น เส้นเลือด หัวใจ ไชสันหลัง ตับไต กระดุกและอื่นๆ อาจทำให้มีเส้นเลือดโป่งพอง อาจมีอาการทางสมอง สติปัญญาเสื่อม เป็นอัมพาตหรือวิกลจริต ในสมัยก่อนจะพบว่ามิเพดานโหว่ จมูกแห้ว เนื่องจากขณะนี้ ประชาชนมีความรู้มากขึ้น มียาปฏิชีวนะที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นจึงพบอาการดังกล่าวได้น้อย

โรคหนองใน

โรคหนองในแบ่งได้เป็น 2 ชนิดคือ หนองในแท้ กับ หนองในเทียม

หนองในแท้ เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย ไนซีเรีย โคโนเรีย (neisseria gonorrhoea) เชื้อปะปนกับเลือด น้ำหนอง จากแผล และต่อมน้ำเหลือง

- อาการและอาการแสดงส่วนใหญ่มักเกิดกับเยื่อบุอวัยวะต่างๆ ติดต่อกันได้อย่างรวดเร็ว ผู้ป่วยจะมีหนองของทางเดินปัสสาวะในชาย ถ้าเป็นในหญิงอาจเป็นบริเวณท่อปัสสาวะ ทำให้มีอาการปัสสาวะแสบขัด นอกจากนี้ในหญิงยังพบหนองในช่องคลอด ปากมดลูก ถ้าปล่อยให้เป็นมากและเรื้อรังในหญิง อาจทำให้ปีกมดลูกอักเสบที่รังไข่อุดตัน อาจทำให้เป็นหมันได้ อาจถึงเป็นฝีที่ปีกมดลูก ปวดท้องมาก ถ้าเป็นที่ตา อาจทำให้เยื่อตาอักเสบ อาจเป็นที่ต่อมน้ำเหลืองที่ข้อต่างๆ และที่หัวใจ
- ระยะฟักตัว 1-14 วัน ปกติเฉลี่ยประมาณ 3-5 วัน เชื้อจะติดต่อทางการร่วมเพศเชื้ออยู่กับเลือด น้ำหนอง และปัสสาวะของผู้ป่วย อาจติดกับเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มและภาชนะ

หนองในเทียม เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย ไวรัส เชื้อรา หรืออาจจะเกิดจากสารเคมีและสิ่งแปลกปลอมต่างๆ

- การติดต่อ ส่วนใหญ่จากการมีเพศสัมพันธ์
- อาการและอาการแสดง ถ้าเป็นท่อปัสสาวะอักเสบ จะมีหนองไหลซึม หรือ ออกจากท่อปัสสาวะทั้งหญิงหรือชาย อาการคล้ายหนองในแท้ ในหญิงจะมีอาการตกขาวสีเหลืองที่ช่องคลอดหรือปากมดลูก อาจมีอาการอักเสบของปีกมดลูกในรายที่เป็นเรื้อรัง
- ระยะฟักตัว ไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับเชื้อที่เป็น ส่วนใหญ่จะอยู่ระหว่าง 3-10 วัน

พยาธิทริโคโมแนส (trichomoniasis)

โรคนี้อาจเกิดจากพยาธิ trichomonias vaginalis

- อาการและอาการแสดง ถ้าเป็นในชายอาจมีอาการปัสสาวะบ่อย อาจมีลักษณะคล้ายหนองออกจากท่อปัสสาวะ ในหญิงอาจมีอาการปัสสาวะบ่อย มีหนองจากท่อปัสสาวะ หรืออาจจะพบตกขาวออกจากช่องคลอดสีเขียวขึ้นปนฟอง อาจมีอาการคันบริเวณช่องคลอด

เชื้อรา (candidiasis)

- สาเหตุ เกิดจากเชื้อรา candida albicans
- อาการและอาการแสดง มีอาการคันบริเวณอวัยวะเพศ ในชายอาจมีฝ้าขาวๆ บริเวณอวัยวะเพศในหญิงมีตกขาวมาก คัน หากเกิดร่วมกับหญิงที่เป็นเบาหวานจะมีอาการคันข้างรุนแรงมีฝ้าขาวและมีอาการคันมาก

โรคเอดส์

เอดส์ (AIDS) ย่อมาจาก acquired immune deficiency syndrome เป็นกลุ่มอาการของโรคที่มีภูมิคุ้มกันบกพร่อง ที่ไม่ได้เป็นมาแต่กำเนิด แต่มาเกิดทีหลังโดยการรับเชื้อไวรัส HIV (human immune-deficiency virus) โดยที่โรคเอดส์เป็นภัยเงียบจึงแพร่กระจายได้อย่างรวดเร็ว คุณค่าชีวิตมนุษย์ทุกหมู่เหล่า

การติดต่อ

โรคเอดส์ติดต่อได้ 2 ทางคือ

1. ทางเพศสัมพันธ์
2. ทางเลือด โดยการรับเชื้อโดยตรงหรือสัมผัสเลือดของผู้ติดเชื้อโดยใช้เข็มฉีดยาและกระบอกฉีดยาร่วมกัน และ ทางสายโลหิตจากแม่ไปสู่ลูกในครรภ์

ผู้เสี่ยงต่อการติดเชื้อ

- ผู้ติดยาเสพติดที่ใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน
- ภริยาหรือสามีของผู้ที่เพิ่งผ่าตัด
- ผู้ที่เป็นกามโรคบ่อยๆ มีโอกาสติดเชื้อเอดส์สูง
- ลูกที่เกิดจากแม่ที่ติดเชื้อเอดส์
- การเป็นเกย์ที่เปิดเผยและยอมรับในสังคมมากขึ้น

การป้องกันโรคเอดส์และโรคติดต่อจากการมีเพศสัมพันธ์

1. ช่วยกันปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและทัศนคติที่ผิดๆ ของตนเองและสังคม
2. รัฐต้องเข้ามาควบคุมสื่อต่างๆ รวมทั้งสถานบันเทิงอันเป็นแหล่ง หรือสิ่งช่วยกามรมณ์
3. งดการเสพยาเสพติด โดยใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน
4. ตรวจสอบการติดเชื้อเอดส์หรือโรคติดต่อจากการร่วมเพศก่อนแต่งงาน
5. ควรมีสามีหรือภริยาคนเดียวที่ได้รับการตรวจสอบโรคเหล่านี้แล้ว ไม่ควรทดลองมีเพศสัมพันธ์ก่อนการตรวจสอบ
6. งดการสำส่อนทางเพศ
7. งดเที่ยวโสเภณี หรืองดการขึ้นครุ
8. ไม่ประกอบอาชีพโสเภณีทั้งชายและหญิง
9. ผู้นำทุกระดับต้องสร้างค่านิยมที่ถูกต้องโดยทำตัวเป็นตัวอย่าง
10. ทุกคนมีหน้าที่ที่ต้องร่วมกันรณรงค์ต่อต้านโรคเอดส์ และ โรคติดต่อจากการร่วมเพศ
11. สอนเพศศึกษาตั้งแต่ในโรงเรียนประมตามความเหมาะสม
12. งดขายนามัยที่ตรวจสอบแล้วใช้ป้องกันโรคเอดส์ได้และ เป็นสิ่งสุดท้ายในการช่วยลดการติดเชื้อเอดส์
13. การใช้สุขศึกษาต้องให้อย่างต่อเนื่องให้สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้

วิธีการใช้ถุงยางอย่างถูกวิธี

การใช้ถุงยางอนามัยเป็นวิธีคุมกำเนิด เพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ที่สามารถป้องกันการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ได้ทุกชนิดรวมทั้งการติดเชื้อเอดส์ การศึกษาวิจัยทางการแพทย์สรุปไว้อย่างชัดเจนว่า การใช้ถุงยางอนามัยอย่าง ถูกต้องถือเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการป้องกันการ ตั้งครรภ์และการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ในกรณีที่เกิดปัญหาขึ้นจะเป็นจากการใช้ที่ไม่ถูกต้อง เช่น ถุงยางแตกหรือถุงยางหลุด เป็นต้น

การตั้งครรภ์ที่เกิดขึ้นแม้ว่ามีการใช้ถุงยางอนามัยเกิด จากการที่ไม่ใช้ทุกครั้ง หรือใช้อย่างไม่ถูกต้อง ไม่พบว่าเกิดจากปัญหาของถุงยางอนามัยโดยตรงเลย สำนักงานอาหารและยาประเทศสหรัฐอเมริกาเคยทำการวิจัยครั้งใหญ่ พบว่าถุงยางอนามัยที่ได้ผลิตมาจากโรงงานที่ได้มาตรฐานจะไม่มีปัญหาที่น้ำ อสุจิหลุดลอดออกมาเลยแม้แต่หยดเดียว

หัวใจสำคัญในเรื่องการใช้ถุงยางอนามัยจึงมีสองประการ คือ ต้องใช้ทุกครั้งและใช้อย่างถูกต้อง

ถุงยางอนามัยที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน เรียก ว่า latex condom หรือ latex rubber condom

ย้อนไปเมื่อประมาณปี 1980-1985 พบว่าการใช้ถุงยางอนามัยไม่เป็นที่นิยม ส่วนใหญ่เป็นการใช้เพื่อคุมกำเนิดป้องกันการตั้งครรภ์ แม้ว่าจะทราบกันมาตั้งแต่สมัยโรมันแล้วว่าการใช้ถุงยางอนามัยสามารถป้องกันการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ได้ แต่แนวความคิดนี้ยังไม่แพร่หลายจนกระทั่งเมื่อเริ่มมีการระบาดของโรคเอดส์ ถึงมีการรณรงค์ให้ใช้ถุงยางอนามัยกันอย่างกว้างขวางและถือเป็นมาตรการที่ ได้รับการยอมรับมากที่สุดอย่างหนึ่ง

ถุงยางอนามัยยุคแรกสุดเท่า ที่มีการบันทึกไว้ทำมาจากผ้าทอ ซึ่งไม่สามารถป้องกันการตั้งครรภ์ได้และไม่สามารถป้องกันเชื้อโรคได้ ต่อมาได้พัฒนาการผลิตหันมาใช้ใส่ไส้แกะ ซึ่งก็ดีขึ้นบ้างแต่ประสิทธิภาพยังต่ำอยู่จนถึงยุคสมัยที่น่าขำมาใช้ในแวดวง อุตสาหกรรมเมื่อประมาณปี 1930 ถุงยางอนามัยจึงเริ่มเป็นอุปกรณ์ลักษณะแผ่นยางที่ทำจากสารสังเคราะห์ของยาง และพลาสติก ปัจจุบันมีการผลิตถุงยางอนามัยจากสารโพลียูรีเทนมากขึ้น

แนะนำวิธีใช้ถุงยางอนามัยให้ถูกวิธี ซึ่งมี 6 ขั้นตอนได้แก่

1. ตรวจสอบคุณภาพ + ศึกษาคู่มือ

- ตรวจสอบเดือนปีที่หมดอายุ (expiry date / EXP) ว่า ยังไม่หมดอายุ
- เลือก ซื้อจากร้านที่เก็บสินค้าไว้ในที่เย็น ไม่ถูกแดดหรือความร้อน ซึ่งจะทำให้ยางมีอายุสั้นลง และเตรียมไว้หลายๆ คู่ เพื่อป้องกันปัญหาถุงยางเสื่อมสภาพ ศึกษาคู่มือ
- เวลา ศึกษาคู่มือต้องระวังเล็บและเครื่องประดับ เช่น แหวน นาฬิกา ฯลฯ รวมทั้งของมีคมทุกชนิด เนื่องจากการสะกิดถุงยางด้วยเล็บหรือของมีคมจะทำให้โอกาสถุงยางแตก รั่ว ศึกษาคู่มือเพิ่มขึ้น

2. สวมเมื่ออวัยวะเพศแข็งตัวแล้ว ซึ่งมักจะมึนน้ำเชื่อนำร่องออกมาเล็กน้อย... น้ำเชื่อนำร่องเพียง 1-2 หยด

ก็มากพอที่จะทำให้เกิดการตั้งครรภ์ หรือทำให้เกิดโรคติดต่อได้ ซึ่งอาจต้องไปล้างน้ำ ชับน้ำให้แห้ง แล้วเริ่มขั้นตอนใหม่

3. บีบไล่อากาศออกจากกระเปาะตรงปลายถุงยางๆ เบาๆ จนไม่มีฟองอากาศอยู่... ถ้าไม่มีบีบไล่ ฟองอากาศเวลาหลังน้ำเชื้อ (อสุจิ) หรือร่วมเพศอาจทำให้กระเปาะนี้แตกได้

4. รูดถุงยางอนามัยลงไปจากส่วนหัว (ปลาย) อวัยวะเพศไปยังส่วนโคน หลังการหลังน้ำเชื้อ (อสุจิ), อวัยวะเพศมักจะอ่อนตัวลง ให้ใช้มือจับส่วนโคนอวัยวะเพศไว้

5. ป้องกันถุงยางๆ หลุด แล้วถอยอวัยวะเพศออกมาพร้อมๆ กับถุงยาง อย่าเพิ่งถอดถุงยางออก เมื่อถอน อวัยวะเพศออกมาหมดแล้ว ค่อยถอดถุงยางๆ ออก ซึ่งต้องระวังอย่าให้มือไปสัมผัสสารคัดหลั่ง หรือของเหลวจาก คู่นอน... ถ้าสัมผัส จำเป็นต้องเปิดก๊อกน้ำให้น้ำผ่านมือ แล้วล้างออกด้วยสบู่หลายๆ ครั้ง เพื่อลดโอกาสติดโรค

6. ห่อถุงยางๆ ด้วยกระดาษทิชชูหรือใส่ในถุงให้มิดชิด ใส่ในถังขยะ การทิ้งถุงยางลงในชักโครกมีส่วน ทำให้ท่อตัน หรือบ่อกำจัดน้ำเสียเต็มเร็ว (พบบ่อยตามหอพัก)

บรรณานุกรม

วันทนีย์ วาสิกะสิน. 2527. **ปัญหาพฤติกรรมทางเพศของมนุษย์กับงานสังคมสงเคราะห์**. กรุงเทพฯ:

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ. 2552. **สุขภาพคนไทย**. กรุงเทพฯ.